

DE VROEDVROUW

Eenakter

door

OTTO DIJK

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE VROEDVROUW** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: : **OTTO DIJK** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 1997 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **3** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

Moeder

Zoon

Schilder

Decor:

Een schildersatelier, d.w.z. een houten barak waarin een groot aantal vrij identieke schilderijen staat van zeegezichten. Een aantal ezels is schuin achter elkaar opgesteld. Daarop blauwe doeken met niet veel meer dan de streep van de horizon. Er wordt hier in serie geschilderd. De achtergrond is een groot raam, uitziend op de duinen en de zee. Er zijn weinig meubelen. Een stoel vol flessen en glazen. Een soort werkbank waarop een palet, tubes verf, kwasten. Een slordig veldbed, dat door een kamerscherm is onttrokken aan blikken van buiten. Er liggen grote schelpen, gedroogd wier hangt er, overal voorwerpen uit de zee, zelfs oude aangevreten balken, een roestige scheepslamp.

Op het veldbed ligt een oude man, doodstil. Men hoort de wind, het klapperen van de deur, het bruisen van de golven en soms de kreet van een meeuw. Buiten is het mistig en grijs. Het zal wel gaan regenen. Aan het raam verschijnt een dame in zwart mantelpak met daarover een zwarte cape; zwart hoedje draagt ze en zwarte handtas. Ze gluurt nieuwsgierig naar binnen, wenkt dan. Haar zoon, een man van 35 à 40, keurig, maar ouderwets gekleed (te lange zwarte gabardine-regenjas) komt naderbij, gluurt eveneens naar binnen, maar aanmerkelijk minder vrij dan de moeder. De moeder wil naar binnen, kennelijk geïnteresseerd in het binnen opgestelde schilderwerk. De zoon wijst met de paraplu naar de lucht van "laten we naar huis gaan, er komt regen". De moeder verdwijnt bij het raam, kennelijk op zoek naar de deur. De zoon blijft even aarzelend staan, gaat dan de moeder achterna.

MOEDER: *(in de deuropening, bekijkt de ruimte, ziet de schilder liggen op het bed, wil op hem afgaan, bedenkt zich, gaat terug naar de deur roept)* Waar blijf je nou?

ZOON: *(worstelt blijkbaar met de struiken)* 't Is hier zo ontoegankelijk. Laten we teruggaan, moeder.

MOEDER: *(in deuropening)* Kijk uit! He, kijk nou toch uit. Je bent geen kleren nut.

ZOON: Moeder, we kunnen hier toch zomaar niet... *(binnendringen, bedoelt hij)*

MOEDER: Laat es kijken. *(ze bekijkt zijn jas, laat hem ronddraaien)* Mm, ik geloof dat het nogal meevalt.

ZOON: *(terwijl hij zich geroutineerd door de moeder laat ronddraaien en bekijken, ziet hij de man op het bed)* Moeder!

MOEDER: Ja, die man slaapt. Die man heeft hard gewerkt. *(gebaar op schilderijen)* Die man heeft rust verdiend.

ZOON: Laten we dan weggaan en hem met rust laten, moeder.

MOEDER: Wij wachten hier in stilte, jongen. *(op haar tenen lopend; zoekt naar een zitplaats)*

ZOON: U wou mij iets vertellen, dacht ik.

MOEDER: Jij gunt iemand zijn rust niet, he?

ZOON: Daar heb ik 't niet over, moeder. Maar als we hier onze tijd verdoen... Als het er nou op aankomt, kan die man 's nachts ook slapen trouwens. Dat zal zijn verkoop ten goede komen.

MOEDER: *(minachtend)* Alsof zo'n man denkt aan de verkoop! Hij schildert! Hij schildert de zee. Hij is bezeten van de zee. En 's nachts, jongen, 's nachts is de zee hier vlakbij. Die bedreigt een mens in zijn slaap. Je weet wat ze zeiden in het hotel. Je doet geen oog dicht als

de wind landinwaarts staat.

ZOON: Het is zomer moeder. De zee is niet gevaarlijk nu.

MOEDER: Wat weet jij van de zee ? De zee is onberekenbaar, jongen. 's Nachts komt de zee naar je toe en verslindt je en 's morgens is het water rimpelloos en onschuldig. Maar jij bent dood - Ik weet ervan. Ik ben hier geboren. Jij bent een stadskind.

ZOON: 't Is bijna veertig jaar geleden dat u hier geweest bent, moeder. En ik begrijp helemaal niet, wat u hier nog te zoeken hebt.

MOEDER: Ik ben bang, dat je dat nooit zult begrijpen, jongen. Toch zeg ik het je: Ik zoek de zee. Die heeft een stempel op mij gedrukt. Daarom zijn wij hier.

ZOON: En daarom verplicht u mij tot een bedevaart naar uw geboortegrond. *(zet zijn paraplu tegen de werkbank; hij heeft begrepen, dat ze hier zullen blijven)*

MOEDER: *(zich nu installerend op een stoel die ze heeft leeggehaald)* Vind je het niet mooi hier dan?

ZOON: U hebt uw herinneringen aan elk huis, moeder, aan elke straat en aan de zee. Goed, ook aan de zee. Ik niet. De zee is de zee. En het dorp hier is dood.

MOEDER: Hehe, dood! Dan kom jij uit de dood, jongen, want jij bent hier verwekt. Hier in de buurt zelfs, in de duinen. *(gebaar rondom; daarbij valt haar oog weer op de schilder)*

ZOON: Wat bedoelt u?

MOEDER: *(aandacht voor schilder)* Ik bedoel wat ik zeg.

ZOON: En u hebt me verteld, dat wij...

MOEDER: Ik heb je zoveel verteld. Maar jij hebt de werkelijkheid erin nooit willen ontdekken. Nu ben je man geworden en nog steeds geloof je dat ik je sprookjes vertel alsof je nog een kind was. Stil! Hij wordt wakker, geloof ik. *(zij gaat op hem af, buigt zich over hem heen)*

ZOON: Moeder, ik wil weten, wat er aan de hand is. Waarom moesten we zo nodig hierheen?

MOEDER: *(heeft de man betast ligt nu met oor op borst van de man)* Ik dacht dat ie bewoog. Dat was dan z'n laatste stuiptrekking, want nu is hij dood.

ZOON: Dood?

MOEDER: Ja, dood! Weet je niet wat dood is?

ZOON: Laat mij es. *(probeert er bij te komen)*

MOEDER: Blijf jij nou waar je bent. Dit is geen werk voor jou. Dacht je, dat ik niet kon zien of iemand dood is of niet?

ZOON: Moeder, ik heb...

MOEDER: *(bezig met de man)* Jij hebt gestudeerd, ja. En aan wie heb

je dat te danken? Aan je moeder. Alleen aan je moeder. Daar mocht je wel es wat meer rekening mee houden, in plaats van je moeder te pas en te onpas te vernederen, in plaats van altijd maar te suggereren dat een vroedvrouw niet zou weten van leven en dood. Ik weet precies hoe ver iemand heen is hoor, in leven zowel als in dood en die wetenschap kun jij me met al je geleerdheid niet afnemen, jongen. *(hij is gekwetst als een kleine jongen. Hij wendt zich af loopt naar het raam en kijkt verwoed naar de zee. Moeder kijkt hem even in de rug)* En je hoeft niet zo bokkig te doen.

ZOON: Ik doe niet bokkig. *(Moeder haalt dekens van de man af en begint met zijn armen te zwaaien)*

ZOON: *(na een stilte)* Ik wil alleen niet, dat u zich uitgeeft voor arts. Ik wil niet dat u met mijn medicamenten experimenteert. U moet eraf blijven, moeder. Ik heb heus wel gezien, dat u laatst weer in mijn kast hebt gezeten. Ik heb er maar weer niks van gezegd, omdat we dan weer scènes krijgen. Maar als er straks ongelukken van komen, draag ik de verantwoordelijkheid.

MOEDER: *(met een plof, gooit ze de arm van de schilder op bed)* En dat is dan de aangename toon, waarop een liefhebbende zoon je wenst aan te spreken. Een kind, waarvoor je je hele leven hebt opgeofferd. Dat noemt zich 'zoon'! Een stikvreemde zou beter voor je zijn. *(Zoon zucht, draait zich weer naar het raam)*

MOEDER: *(naar hem toelopend, hem in de rug pratend)* Nou moet jij eens even luisteren, jongen. Ondankbare jongen. Ik ben dan maar een eenvoudige vroedvrouw. Maar op slot van zaken heb ik ook mijn opleiding - al duurde die dan minder lang dan de jouwe en al deed ik het niet uit roeping maar alleen om jou te laten leven en jouw dure studie te bekostigen. Je hoeft helemaal niet zo minachtend te doen over mijn vak. Er zijn heel wat meer mensen ter wereld geholpen door een vroedvrouw dan door een gediplomeerd arts en dat betekent dat een vroedvrouw in het algemeen meer ervaring heeft dan zo'n net afgestudeerd geneesheertje.

ZOON: Ga uw gang, moeder. Haal hem uit elkaar. Bouw hem weer op. U hebt volmacht.

MOEDER: Kan dat nou niet anders, jongen? Ik begrijp je wel. Jij bent dokter geworden uit roeping. Maar ik heb je in staat gesteld die roeping te volgen. Ik heb geen roeping gehad. Die weelde kon ik me niet permitteren. 't Is alleen maar mijn vak. Maar ik kan je toch helpen met mijn ervaring. Ik doe het voor jou. Zoals ik alles in mijn leven voor jou gedaan heb.

ZOON: Moeder, ik zei: ga uw gang.

MOEDER: *(kijkt hem nog even in de rug, gaat dan weer over tot*

bedrijvigheid ze buigt zich over de patiënt, luistert aan zijn borst pakt zijn pols staat overeind zucht, kijkt wat hulpzoekend naar de zoon, besluit dan het zonder zijn hulp te doen pakt haar tasje, neemt er een zakdoek uit en begint die uitvoerig met eau-de-cologne te besprenkelen krijgt dan een idee scharrelt in haar tas, haalt er een spiegel uit wrijft die schoon, eerst met de zakdoek, dan met haar mouw houdt de spiegel dan voor de mond van de patiënt- kijkt in de spiegel dan triomfantelijk tegen de zoon) Hij leeft nog. Wat zei ik je? 't Is zwakjes, maar onmiskenbaar. Ik wist het. Goed, die schedel schemert er al aardig door, maar toch het gezicht is er niet een van een dode. Ik ken de gezichten van doden. Ik heb er heel wat afgelegd. *(zij begint nu met de zakdoek het voorhoofd van de man in te wrijven, knoopt het hemd los en wrijft nek en borst. Intussen)* Voor dit werk is een dosis nuchterheid nodig, jongen. Met de romantiek van de geneesheer uit roeping, uit mensenliefde, kom je niet ver. Gewoon je vak uitoefenen. Dat is het. Hard zijn. Alle medelij is taboe. Dat maakt je week. En zachte heelmeesters maken stinkende wonden. *(tijdens het voorgaande is de regen gaan vallen. De wind is heftiger en rukt nu de deur open)* Doe die deur dicht, jongen. *(zoon slentert naar de deur, sluit deze, gaat er met zijn rug tegenaan staan en bekijkt het werk van zijn moeder, die intussen doorpraat. Als de deur dicht is)* Dank je. Ja, je ziet het, plotseling komt het opzetten, dat slechte weer hier. Dan is de zee gevaarlijk. Ja. Ik had het over zachte heelmeesters. Ik ben bang, dat jij er zo een bent, jongen. Je lijkt te veel op je vader. Dat was ook een slappeling. Hij palmde me in met hele weke woorden. Maar ik heb nu begrepen...

ZOON: Moeder. Ik neem aan, dat we niet hierheen gegaan zijn om u de gelegenheid te geven oude schilders uit de dood te doen opstaan. Ik zou u dus willen vragen...

MOEDER: *(staat op. Scherp)* Jij moet jouw spotlust eens een beetje beter in bedwang houden, jongen. Dat mag dan onder studenten een fraaie wijze van converseren heten, maar hier bij je moeder en in de aanwezigheid van een doodzieke man wordt het niet gewaardeerd.

ZOON: *(stilte - moeilijk)* Vertel me dan in vredesnaam, moeder, wat we hier te zoeken hebben.

MOEDER: De zee.

ZOON: Ik kan me een gezelliger badplaats voorstellen dan deze.

MOEDER: Hou je mond! *(haar te felle uitval wordt onderstreept door een heftige donderslag ze staat zelf verbijsterd van het effect)* Nou zie je het zelf. Jij gelooft niet in de zee. Maar de zee is woedend.

ZOON: Moeder, ik ga weg. U kunt me nog veel meer vertellen. *(hij trekt zijn jas vaster om zich heen, zet zijn kraag op, zoekt zijn paraplu)* Ik

neem de eerste de beste trein en ga naar huis. U moet maar weten wat u doet.

MOEDER: Jij blijft hier, jongen. Jij blijft hier. Je kunt me niet in de steek laten. Juist nu niet. *(zoon haalt schouders op)*

MOEDER: Ik heb je nodig, jongen. Ik ben een eenzame vrouw. Ik ben mijn leven lang eenzaam geweest. Ik zeg het nuchter. Maar het is waar. Ik heb niemand in de wereld dan jou. Ik heb je nodig. Vooral nu.

ZOON: Waarom dan? Wat is er aan de hand?

MOEDER: *(kijkt verstolen naar het lichaam op het bed)* 't Is moeilijk jongen. En intussen ligt die man daar te sterven.

Stel je voor, dat het je vader was.

ZOON: Moeder, in godsnaam. Hou op met die romantische poespas. U hebt uw hele leven al het verleide meisje voor me gespeeld. Die rol gaat u niet meer af.

MOEDER: *(merkt tot haar verbijstering, dat haar overwicht geheel aan het tanen is, dat ook haar hulpeloosheid geen effect meer heeft; dan maar over deze boeg)* Toch zou hij je vader kunnen zijn.

ZOON: Moeder, schei uit.

MOEDER: *(tijdens dit verhaal kijkt de zoon af en toe radeloos door een kier van de deur naar buiten, waar echter de regen hoost)* Ja. Hij was een oudere man al. Hij zou stokoud zijn nu. Dat is deze toch, he? *(wijst op schilder)* Hij was reiziger in verf. Hij logeerde altijd in het hotel waar wij nu ook zijn. In dezelfde kamer waar ik nu slaap. Ik diende daar. O, d'r zaten toen andere mensen in. Ze zullen me niet herkennen. Wees maar niet bang, hoor. Ik bracht hem altijd zijn ontbijt. En dan hield hij een praatje met me. Ja. Ik moest op de rand van zijn bed komen zitten. *(zij gaat onwillekeurig bij de oude man op het bed zitten)* Hij was veertig. Ik was nog geen twintig. Ik was zo groen als gras. Hij aaide me over mijn lichaam. Lekker dikke meid, zei die. En hij zei ook, dat ik de zee was. Hij hield van de zee, zei die. Dat is onze moeder, zei die. Daaruit zijn wij voortgekomen. *(stilte)* Ik vergeet het nooit. *(stilte)* Hij bleef altijd een paar dagen langer dan nodig was. Dan liep ie door de duinen. Verzamelde schelpen en liet me die zien. En op een dag kwam ie terug van de zee en hij had de zee geschilderd. Het was goed geschilderd. Je kon alles herkennen: de duinen, het zand, het groene doorschijnende water, het rottende wier op het strand, de regenlucht en op de voorgrond lag een vergane balk waarvan je de nerven kon tellen. Je kon het ruiken. Je kon het met je hand bijna van het schilderij afhalen. U bent een groot kunstenaar, zei ik. Maar hij lachte om me. Hij zegt: dit is de zee niet, dikkertje. Dit is een schilderij. Je kunt zien dat 't een schilderij is het

water beweegt niet. Je kunt er geen leven uithalen. 'Je moet mensen vissen, Petrus. Je moet mensen vissen.' Dat zei die altijd. Maar wat dat betekende weet ik niet goed. En op een avond nam ie me mee. De zee is vanavond woedend, dikkertje, zei ie. De zee vraagt een offer. En jij mag dat offer zijn. Ik zeg: 'ik ga toch niet dood?' En hij begint te lachen en 'Je zult juist gaan leven. Zei die.' Stille. En hier in de duinen misschien wel juist op deze plek grijpt ie me de vuilak. De vuilak! *(ze pakt de schilder bij de schouders, begint hem heen en weer te schudden)* Vuilak! Vuilak! Vuilak!

ZOON: *(schiet toe, probeert haar te doen ophouden)* Moeder, schei uit.

MOEDER: Ik schei niet uit. Hij heeft zich al die tijd dood gehouden, de vuilak. 't Moet nu maar es afgelopen zijn. *(schudt hem)* Vooruit! Wakker worden, smerige schoft!

ZOON: *(pakt haar beet)* Moeder! *(en op dat ogenblik ontwaakt de schilder)*

SCHILDER: *(staart verbaasd naar het tweetal, dat zo vreemd over hem heen gebogen staat. Hij gaat overeind zitten. Kijkt ze een voor een aan, vraagt dan)* Wat moet dat?

ZOON: *(pogend de situatie te redden)* U bent ziek. Coma misschien. Ik weet het niet. We vonden u hier. We dachten een ogenblik dat u dood was.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto